

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

Kalajoen kaupunki pitää työvoima- ja yrityspalveluiden siirtämistä valtiolta kunnille kannatettavana. Uudistuksen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä edistämällä työn kysyntää ja tarjontaa sekä vahvistaa alueiden elinvoimaa ja kilpailukykyä asiakaslähtöisillä palveluilla hyödyntämällä kuntien mahdollisuuksia. Tavoitteiden toteutuminen edellyttää, että järjestämisvastuu on jokaisella kunnalla ja rahoitus on riittävä.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla, eikä järjestämisvastuuta ja rahoitusvastuuta saa erottaa toisistaan. Kunnilla olisi työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtyessä kunnille nykyistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa työttömyysetuuksista syntyvään rahoitusvastuuseen järjestämällä työttömille palveluja, jotka johtavat työllistymiseen avoimille työmarkkinoille. Järjestämisvastuun edellytykset on kuitenkin asetettu tarpeettoman korkeaksi. Vaatimus 20 000 henkilön työvoimapohjasta tulee poistaa ja jättää kunnille vapaasti järjestettäväksi itsehallinnon mukaisesti.

Uudistuksen keskeinen elementti on kannustava rahoitusmalli, joka huomioi työttömyyden kehittymistä. Tavoitteena on laajentaa kuntien vastuuta työttömyysetuuksien rahoituksesta siten, että rahoitusvastuu kannustaa kuntaa huolehtimaan alueen työllisyydestä sekä järjestämään työttömille työnhakijoille mahdollisimman tehokkaasti työllistymiseen johtavia palveluja. Jos alueella on työvoimapula ja alhainen työttömyysprosentti, edellytetään erilaisia toimia kuin korkean

työttömyysprosentin alueella. Rahoitusmallin tulisikin ottaa huomioon myös työvoiman kohtaanto ja työvoimatarpeen hoitaminen.

Esityksen mukaan työttömyysturvaetuuksien kompensatio korvattaisiin poikkileikkaustilanteen mukaisesti. Kuntien rahoitusvastuun kehitys riippuisi jatkossa työttömyyden kehityksestä, mutta valtiolta saatava kompensatio pysyisi samana riippumatta siitä, kasvaako työllisten tai työttömien määrä. Työttömyysturvan rahoituksen tulee ottaa huomioon työllisyyteen ja työttömyyteen vaikuttavat tekijät myös jatkossa ja tehdä tarkistus säännöllisin väliajoin

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamismuutokset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisyhteistyö:*

-

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaantulossa)
- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

Kalajoen kaupunki ei kannata järjestämisvastuun siirtämistä yhteistoiminta-alueelle. Järjestämisvastuu tulee olla jokaisella kunnalla, eikä järjestämisvastuuta ja rahoitusvastuuta tule erottaa toisistaan. Työvoimapalveluiden järjestämistehtävää ei tule laissa säätää kuntayhtymän tai vastuukunnan hoidettavaksi, vaan kyseessä pitää olla kunnan lakisääteinen tehtävä. Kunnat voisivat keskenään sopia kuntalain mukaisesti tehtävien järjestämisestä ja työnjaosta palveluiden tuottamiseksi. Tehtävät, joita valtio haluaa selkeästi ohjata, valtio voisi järjestää jatkossakin. Ne tehtävät, jotka halutaan antaa kuntien järjestämisvastuulle, annettaisiin vapaus tehdä kunnissa ja sopia muiden kuntien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Kunnilla on vakiintuneet tavat järjestää yhteistoimintaa ja myös työvoimapalvelut tulisi jättää kuntien vapaasti järjestettäväksi.

Vaatus 20 000 henkilön työvoimapohjasta tulee poistaa, sillä raja on luonnollisia työssäkäyntialueita rikkova ja keinotekoinen. Kunnat pystyvät järjestämään palvelut laadukkaasti ja tehokkaasti yhteistoimintaverkostojaan hyödyntäen myös pienemmillä alueilla. Järjestämisvastuun siirtymisessä kunnille etuina ja hyötyinä on asiakkaiden tunteminen sekä joustavat, laadukkaat ja asiakaslähtöiset aluetta palvelevat lähipalvelut. Haasteena on liian suurien järjestämisalueiden syntyminen ja rahoituksen riittämättömyys. Järjestämismalli ja resurssit tulee olla sellaisia, että kuntakokeiluissa hyväksi todetut lähipalvelut mahdollistetaan.

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **valtakunnalliset tavoitteet**
- **työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät**
- **alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut**

Ministeriön rooli on lakiesityksessä vahva, eikä esitetty ohjaus ja sääntely huomioi kuntien itsehallinnollista asemaa.

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

Esityksessä on määritelty työllistetyt (esim. palkkatuella työllistetyt) laajan työttömyyden kriteereihin. Uudessa mallissa palkkatukea ei olisi enää mahdollista myöntää kunnille, kuntayhtymille eikä niiden määräysvallassa oleville yhteisöille, mikä vaikuttaa suoraan valtiosuuteen. Kuntien palkkatukipaikat ovat tärkeä tekijä työllisyyden edistämässä. Kuntiin aiemmin palkkatuella työllistetyt jäävät pois laajan työttömyyden kriteereistä, mikä vaikuttaa suoraan valtiosuuteen. Palkkatukea tai vastaavaa tukea pitäisi pystyä käyttämään myös kunnan työtehtäviin ja laskea mukaan laajan työttömyyden kriteereihin.

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

Yhteistyö ja tietojen vaihto hyvinvointialueiden kanssa tulisi kirjata lakisääteisesti.

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?**
- **kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)**

- **kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus**

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli**
- **eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta**
- **ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta**
- **edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset**

-

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-

Laki palkkaturvalain muuttamisesta;

Laki merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työsopimuslain muuttamisesta;

Laki merityösopimuslain muuttamisesta

-

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;

Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta

-

Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;

Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;

Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta

-

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;

Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;

Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;

Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;

Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain muuttamisesta;

Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;

Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

-

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-
Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-
Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu**
- **henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat**
- **sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen**

Siirto kunnille tapahtuisi liikkeenluovutusperiaattein. Siirtyvän henkilöstön osalta toimenkuvat ja palvelusuhteen ehdot pitää pystyä sopimaan kunnissa, jotta ei vain siirretä aiempaa toimintaa sellaisenaan kuntiin, vaan myös kehitetään uutta mallia. Riskinä on myös, että asiantuntijat eivät siirry uusiin toimipisteisiin.

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

Tavoitteissa on perusteltua huomioida vaikeimmin työllistettävät ja heidän työllistämisen edistäminen. On kannatettavaa, että TYP-asiakkuuteen pääsy perustuu asiakkaan palvelutarpeeseen, eikä asiakkaalla ole enää aikarajaa asiakkuuteen pääsyssä. Näin mahdollistuu palveluun pääsy aiemmin. Esityksessä tulisi säätää myös tiedonkulun hoitamisesta eri toimijoiden välillä sekä yhteistyösopimuksen tekemisestä. Kirjallinen sopimus on tärkeää yhteistoiminnan resursoimiseksi ja kustannusten jaosta sopimiseksi, jotta voidaan taata riittävät toimintaresurssit.

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

Uudistuksen valmisteluun tulee resursoida riittävästi

Oja Paula
Kalajoen kaupunki - Kalajoen kaupunginhallitus 20.6.2022